Fight Club als metafoor

"Ik onthecht me van fysieke macht en bezittingen, fluisterde Tyler*, want slechts door mezelf te vernietigen kan ik de grotere kracht van m'n geest ontdekken"*

(Palahniuk, 2007, p. 110).

Die ene zin vat eigenlijk de betekenis van *Fight Club* samen. Het boek van Chuck Palahniuk werd aanvankelijk door sommige recensenten "te duister", "te gewelddadig", "te rauw en schril en dogmatisch" bevonden. Veel uitgevers waren aanvankelijk dan ook niet echt happig naar dit of ander werk van de schrijver. Pas sinds de verfilming door David Fincher geniet het boek ook bekendheid bij het grote publiek.

Anarchistisch, boeddhistisch, nihilistisch en fascistisch – zo wordt *Fight Club* dikwijls omschreven door de gepatenteerde moraalridders. Fascistisch, omdat het standaardcliché wil dat het fascisme de ideologie van het geweld is. Nochtans is geweld voor geen enkele ideologie een doel, maar steeds een middel. Al die elementen brengen ons haast onvermijdelijk bij het werk van Julius Evola – werk dat naarmate de jaren verstreken steeds meer werd beïnvloed door wat hij zelf "het boeddhisme van de oorsprong" noemde. Naast het werk van Evola komt ook dat van Guy Debord en Slavoj Žižek – in die volgorde – aan bod. In de voetnoten wordt dieper ingegaan op de kernwoorden en – thema's.

Julius Evola.

Traditie

Volgens de wereld van de Traditie komen het lot van de wereld (macrokosmos) en dat van de mens (microkosmos) met elkaar overeen. De moderne wereld en de moderne mens worden nu meer dan ooit gekenmerkt door een innerlijke verscheurdheid of ontbinding die zo oud is als de geschiedenis zelf, want ze is begonnen met de overgang van mythische naar historische tijden volgens Herodotus. De IJzeren Tijd van de Grieken, de Wolftijd van de Germanen, de *Kali Yuga* van de Hindoes treedt haar laatste fase binnen. Het verval wordt uitgedrukt door de verwijdering tussen godheid en mens, hemel en aarde,

tussen zijn en worden, tussen geest en lichaam. In het christendom krijgt ze de bijzondere, want Semitische vorm van de erfzonde. De orde van een traditionele beschaving beoogt steeds het herstel van de primordiale toestand, zowel in de wereld als in de mens. Deze orde moet volgens Evola worden gezien als het resultaat van de innerlijke gesteldheid van een bepaald menstype dat nu bijna volledig verdwenen is. De pijlers van de traditionele orde worden ook de *indirecte weg* van de zelfverwezenlijking genoemd. "Het is duidelijk dat de regel om zichzelf te zijn inhoudt dat men voor eenieder kan spreken van een 'eigen natuur' (welke ze ook zij) als iets welomschreven en herkenbaar. Maar dit is problematisch, vooral dezer dagen" (Evola, 1982, p. 59). Op deze pijlers wordt uitvoerig ingegaan in het basiswerk *Rivolta contro il Mondo Moderno*[1]. Zij vorm(d)en als het ware de bedding voor een rivier die nu volledig overstroomd is.

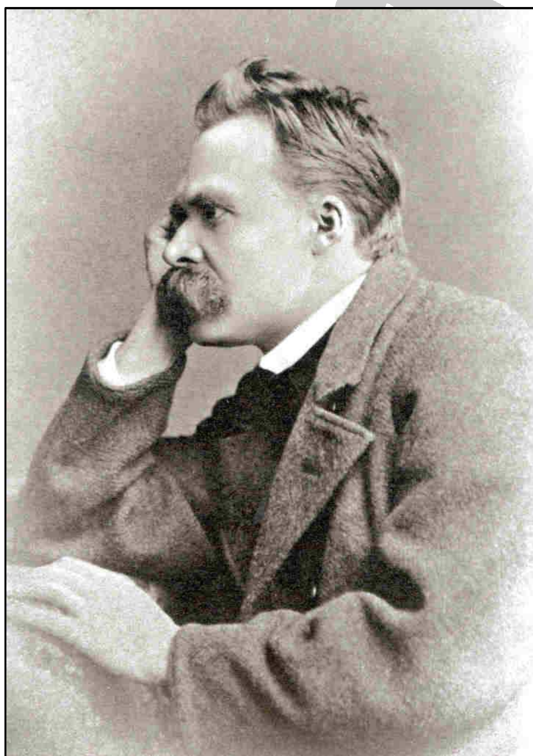
Gedifferentieerde mens

Die indirecte weg levert een gedifferentieerde mens en maatschappij op – de disciplinering of socialisering en de maatschappelijke geleding is in overeenstemming met de eigen natuur – maar moet nu als een afgesloten weg worden beschouwd volgens Evola. De krachten die in de moderne wereld werkzaam zijn, zijn deze van de overstroming en de ontbinding. Zandzakjes helpen niet meer tegen de dijkbreuk. De kosmos zal terugkeren naar de oorspronkelijke chaos. "De ondersteuning die de Traditie zal kunnen blijven brengen", aldus Evola, moet daarom vóór alles komen "van de doctrine die er de principes van bevat in de preformele staat – tegelijk verheven boven en voorafgaand aan de bijzondere vormen die zich ontwikkelden in de loop van de geschiedenis" (Evola, 1982, pp 14-15). Het einde van de moderne wereld zal zich het eerst in het Westen – haar bakermat – voltrekken. Het mag niet worden vertraagd door het vastklampen aan versleten historische vormen. De komst van het nulpunt en het nieuwe begin moet worden versneld. Er moet "een nieuwe vrije ruimte, die de preconditie kan zijn van een latere vormende actie" (Evola, 1982, p. 16) worden geschapen. De gedifferentieerde mens is in de huidige uitzonderingstoestand aangewezen op de *directe weg*, die in normale omstandigheden het karakter heeft van een "interne doctrine" (bijvoorbeeld contemplatie, heroïsche actie, initiatie). In dat alles schuilt ook de betekenis van het oosterse gezegde waaraan diens laatste belangrijke werk, *Cavalcare la Tigre*, zijn titel ontleent: "wie de tijger berijdt, kan er zelf niet door worden aangevallen". Hij kan misschien zelfs nog het rennen van de tijger in de gewenste richting sturen. Ook de oorspronkelijke ondertitel drukt die betekenis goed uit: "existentiële oriëntaties voor een tijdperk van ontbinding".

Nihilisme

Friedrich Nietzsche geldt als de ontdekker, maar ook als de eerste bestrijder van het nihilisme. Nietzsche pleit voor een actief nihilisme: het leven aanvaarden zoals het is zonder berusting. Eén paradox van de nietzscheaanse filosofie is volgens Evola dat ze zo sterk de onschuld van het worden ("de eeuwige wederkeer") benadrukt – ook tegen modern wetenschapsbijgeloof in – dat ze uiteindelijk een nieuwe finaliteit verkondigt: de *Übermensch*. Een andere paradox van deze filosofie ligt in het feit dat ze de immanentie zo sterk benadrukt dat ze transcendentie veronderstelt, zoals wanneer Nietzsche schrijft: "Geest is leven dat

in het leven zelf snijdt". In het wereldbeeld van de Traditie geldt het ik of het zelf als "immanent transcendent" (lees: in maar niet van de wereld). Dat standpunt leunt nauw aan bij het oorspronkelijke boeddhisme – een "geestelijk realisme" (Romualdi, 1985) – dat volgens Evola in de huidige omstandigheden nog als een directe weg in aanmerking komt voor het raciale en etnische substraat van de Europeanen[2]. Wat de westerse traditie betreft, zijn gelijkaardige opvattingen terug te vinden in de Duitse mystiek en het Griekse neoplatonisme[3]. Zelfvernietiging en zelfverwezenlijking liggen dicht bij elkaar waar woorden tekortschieten: "Wat het westerse boeddhisme niet wil accepteren, is dus dat het uiteindelijke offer van de 'reis naar je Zelf' juist dit Zelf is" (Žižek, 2005, p. 93).

Friedrich Nietzsche.

In het wereldbeeld van de Traditie geldt niet de vereenzelviging met het zijn, maar die met het worden als illusoir. Uitgerekend de vereenzelviging met het worden is het hoofdkenmerk van de moderne mens. "Bevrijding" betekent voor de moderne mens niet de vernietiging van de factor *worden*, maar van de factor zijn – "grens", "maat" of "vorm". De verscheurde natuur van de moderne mens is dus quasi totaal. De psychofarmaca worden nu geacht te waken over de "volksgezondheid" en het "zielenheil" van de moderne mensheid[4]. Tegen een achtergrond van ontketende chaoskrachten zet Evola in *Cavalcare la Tigre* zijn "existentiële oriëntaties" uiteen voor een gedifferentieerde mens, die opnieuw meester moet zijn over zijn krachten en het gif van de moderne wereld moet gebruiken als een tegengif. De gedifferentieerde mens kiest voor zelfdiscipline en gehoorzaamt zijn eigen wet. Tegen een achtergrond van passief nihilisme – het kuddegedrag van de genotzoekende "laatste mensen" – verkondigt Evola dus zijn eigen actieve nihilisme[5]. *Cavalcare la Tigre* heeft dan ook *Also sprach Zarathustra* als uitgangspunt.

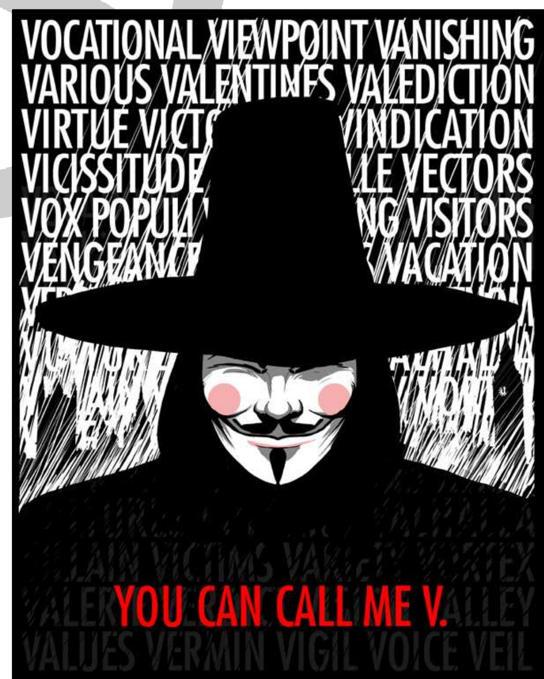
Fight Club

"Zo testen boeddhistische tempels al tig jaren gegadigden, zegt Tyler. Je zegt tegen die gegadigde dat ie weg moet gaan, en als z'n vastberadenheid zo groot is dat ie drie dagen bij de ingang wacht zonder eten of beschutting of aanmoediging, dan en dan alleen kan ie binnenkomen en met de training beginnen" (Palahniuk, 2007, 129-130). Zo verloopt de rekrutering bij *Fight Club* of – beter gezegd – bij *Project Mayhem* (Project Heibel). Beide kunnen worden beschouwd als een soort *directe weg*: "De *asceet* [is] de 'outcast' bovenaan, degene die zich onthecht van de vorm, omdat hij afstand doet van het illusoire centrum van de menselijke individualiteit. Hij doet het niet door de

trouw aan zijn eigen natuur, hij keert zich direct tot het Principe waaruit elke ‘vorm’ voortkomt” (Evola, 1991, p. 156). De hogere ascese kan de gedaante aannemen van de actie of van de contemplatie[6]. In *Fight Club* heet de ascese van de actie: “tot op de bodem gaan” of “zelfvernietiging”. Ook een scène uit *V for Vendetta* drukt iets gelijkaardigs uit – de scène waarin V Evey tot het uiterste op de proef stelt, tot op het ogenblik dat ze haar dood kalm in de ogen kan kijken. De intensiteit van de beproevingen hebben in haar iets gewekt wat haar doet kiezen voor de zelfvernietiging of de zelfopoffering. Sommigen zullen dat “actief nihilisme” noemen, omdat het de absolute bevestiging is van het nietzscheaanse levensbeginsel (“wil tot macht”, “leven als lijden”, *“amor fati”*, enz.). Anderen, zoals Evola, zullen stellen dat dit levensbeginsel maar half is, omdat het enkel immanent is. “Leven” zonder transcendent element wordt beschouwd als een vegetatieve categorie die geen enkele andere “zin” of “waarde” kent dan voortplanting en zelfbehoud. Tot slot markeert Project Heibel ook de overgang van de persoonlijke verlossing naar de maatschappelijke verlossing: “Net zoals Fight Club doet met winkelbedienden en schappenvullers, zo zal Project Heibel de beschaving vernietigen opdat we iets beters van de wereld kunnen maken” (Palahniuk, 2007, p. 125).

Spektakel

Als het over maatschappijkritische films gaat, duiken dikwijls dezelfde titels en thema’s op. In *Welkom in de woestijn van de werkelijkheid* (Žižek, 2005) komen we verwijzingen naar *The Matrix* – waaraan het boek zijn titel ontleent – en opnieuw *Fight Club* tegen, als aanklachten tegen de vervreemding van de moderne mens. Het is niet gemakkelijk om de dieperliggende motieven van boeken en films te duiden als het referentiekader ontbreekt, zelfs bij het doelpubliek. De feiten bewijzen nochtans dat er weldegelijk een gemeenschappelijk referentiekader bestaat voor “nieuw-linkse” en “nieuw-rechtse” maatschappijkritieken. De eerste zullen het hebben over “vervreemding”, waar de laatste het zullen hebben over “ontbinding” en “verval”. Een concreet voorbeeld is te vinden in het voorwoord van *Chevaucher le tigre* – namelijk een kritische lofbetuiging van *La société du spectacle* van Guy Debord – en de laatste titel sluit dan weer naadloos aan bij *Welkom in de woestijn van de werkelijkheid* van Slavoj Žižek. Het spektakel neemt bij Debord de plaats in van het warenfetisjisme bij Marx. “Het spektakel is geen geheel van beelden, maar een maatschappelijke verhouding tussen personen door bemiddeling van beelden” (Debord, 2005, 4).

De eerste verschuiving die de overheersing van de economie op de maatschappij volgens Debord met zich meegebracht heeft, is die van het *zijn*

naar het *hebben*. Nu is die van het *hebben* naar het *schijnen* – “waaraan ieder daadwerkelijk ‘hebben’ zijn onmiddellijke prestige en zijn uiteindelijke functie moet ontlenen” (Debord, 2005, 17) – aan de orde. Nog volgens Debord zijn de moderne levensmodellen verworden tot “idolen”. Het idool is de “spectaculaire voorstelling van de levende mens” of de “specialisatie van het *schijnbaar geleefde*” (Debord, 2005, 60).

Passie voor het reële

Bij Žižek neemt de spektakelmaatschappij de vorm aan van een volledig gedigitaliseerde en gevirtualiseerde werkelijkheid. Nog volgens Žižek worden alle dingen van hun wezen ontdaan: “Op de hedendaagse markt vinden we een hele reeks producten waaruit de schadelijke stoffen zijn gehaald: koffie zonder cafeïne, slagroom zonder vet, bier zonder alcohol… en de lijst gaat verder: hoe zit het met virtuele seks als seks zonder seks, de Colin Powell-doctrine van oorlog zonder slachtoffers (aan onze kant natuurlijk) als oorlog zonder oorlog, de tegenwoordige herdefiniëring van politiek als bestuurskunde van experts, tot en met het hedendaagse multiculturalisme als een ervaring van de Ander ontdaan van zijn Andersheid (de geïdealiseerde Ander die fascinerende dansen danst en een ecologisch zuiver, holistische benadering van de werkelijkheid heeft, terwijl praktijken als het slaan van je vrouw buiten zich blijven…)?” (Žižek, 2005, p. 15) Het verzet tegen deze onechte wereld vertaalt zich volgens hem in wat Badiou “*la passion du réel*” (de passie voor het reële) heeft genoemd. Geweld wordt gezien als teken van authenticiteit. “In tegenstelling tot de negentiende eeuw van utopische of ‘wetenschappelijke’ projecten en idealen en plannen voor de toekomst, streefde de twintigste eeuw ernaar het Ding zelf tevoorschijn te brengen, een onmiddellijke verwerkelijking van de Nieuwe Orde waarnaar men zo verlangde. Het ultieme en bepalende moment van de twintigste eeuw was de directe ervaring van het reële als tegenpool van de alledaagse sociale werkelijkheid – het reële in zijn uiterste geweld als de prijs die betaald moet worden voor het afpellen van de bedrieglijke lagen van de werkelijkheid” (Žižek, 2005, p. 11). De postmoderne passie voor de schijn moet dus uitmonden in een gewelddadige terugkeer naar de passie voor het reële. Die terugkeer naar de passie voor het reële is als het ware de *Nemesis* van het postmodernisme en het heersende passieve nihilisme. *Fight Club* is niets anders dan deze passie voor het reële.

Slavoj Žižek.

Fetisj

Waar het spektakel een voorstelling is, is de fetisj een voorwerp. Een fetisj is dus iets wat een “bovennatuurlijk” karakter krijgt en de maatschappelijke verhoudingen en tegenstellingen verdoezelt. Ze hebben dus dezelfde maatschappelijke functie. Zo noemt Žižek elektronisch geld de

belangrijkste economische fetisj en democratie de belangrijkste politieke fetisj[7]. Het zijn precies de kredietinstellingen – belichamingen van het financiële kapitalisme – die het doelwit zijn van Project Heibel, dat iedereen op nul wil zetten door een einde te maken aan de schuld- en renteslavernij. Om de lijn door te trekken naar de financiële crisis: de deregulering (lees: internationalisering) van het financiële kapitalisme heeft de geldillusie op de spits gedreven. Zo is een absurde derivatenzwendel (lees: in afgeleiden van schuldtitels) goed voor maar liefst 1000 triljoen dollar, terwijl het BNP van alle landen ter wereld amper 60 triljoen dollar bedraagt. De financiële crisis is de schijn die werkelijkheid wordt. Die confrontatie met de (schijn)werkelijkheid komt hard aan. De vraag is: hoe zal de spektakelmaatschappij in haar diepe slaap verzonken reageren op de omwentelingen die eraan zitten te komen[8]? Want zoals steeds achterhaalt de waarheid vroeg of laat de leugen. Opnieuw is de *Nemesis* daar, deze keer in de vorm van Project Heibel dat afrekent met het geldfetisjisme.

Discipline

De geconditioneerde burger – de passieve nihilist – zal het scheppende karakter van geweld of het verheffende karakter van discipline moeilijk kunnen begrijpen. "De ware antithese van de bourgeoiswereld is niet de proletariër of – erger nog – het rioolestheticisme van de 'artiesten' die doen alsof ze in de soep van de bourgeoisberoemdheden spuwen, maar wél de *militaire geest*. De ware staat heeft niet de bedoeling de maatschappij in een kazerne te veranderen, maar haar te veranderen op een manier dat een bepaalde militaire ethiek – met haar cultus van eer en trouw, zin voor moed en lichamelijke discipline – zich doet gelden op alle vlakken en in het bijzonder bij de jeugd" (Romualdi, 1985, p. 115). Žižek zegt precies hetzelfde over militaire trouw als hij de zeemzoete westerse afkooksels van het zenboeddhisme bekritiseert[9]. Discipline is – nog volgens Žižek – het enige bezit van hen die niets bezitten[10]. Anders "zit je gevangen in je mooie nestje, en de dingen die je vroeger bezat, bezitten nou jou" (Palahniuk, 2007, p. 42). In *Fight Club* betekent discipline zelfvernietiging en zelfvernietiging discipline. Het naamloze hoofdpersonage, een slapeloze workaholic, breekt met alle illusies die hij heeft: "Destijds leek mijn leven gewoon zo compleet, en misschien moeten we alles kapotmaken om iets beters van ons zelf te creëren" (Palahniuk, 2007, p. 51). Ook *Cavalcare la Tigre* gaat over zelfdiscipline. Het werk breekt ook met de illusies van het kleinburgerlijke conservatisme en traditionalisme. En hoewel het geen politiek werk is, heeft het bij heel wat van zijn politiek geëngageerde lezers gezorgd voor een ommezwaai in (nationaal) revolutionaire zin. Zo kunnen we tussen de lijnen de invloed van *Cavalcare la Tigre* terugvinden in Alexander Doegins "metafysica van het nationaal-bolsjewisme". Die laatste vertoont ook gelijkenissen met de passie voor het reële[11].

Besluit

Fight Club belichaamt het actieve nihilisme van enkele paria's tegen het passieve nihilisme van de grote massa's. Het eerste nihilisme is gewelddadig, maar ook bevrijdend en scheppend. Het andere is minstens even gewelddadig, maar veel minder merkbaar, want geestdodend en verslavend. Het geweld van *Fight Club* gaat in tegen een geweld waarvan velen zich nog nauwelijks bewust zijn:

"het geweld van het geld dat de zielen koopt, van de politieke leugen die hen beduvelt, van de economische uitbuiting die hen ketent, van de grote media die hen afstompen, van de pornografie die hen verlaagt, van de reclame die hun laagste instincten bespeelt", zoals Philippe Baillet schrijft in het voorwoord van *Chevaucher le tigre*. Het spektakel laat ons in een droomwereld met droomverlangens leven, maar de werkelijkheid is sterker dan de schijn. De schijn van orde is – wat onze politieke actie betreft – de belangrijkste belemmering voor de schepping van een nieuwe orde en nieuwe vormen. Die orde of traditie – ingegeven door kleinburgerlijk conformisme of conservatisme – is immers evenzeer een illusie. *Cavalcare la tigre* leert ons dat er geen positieve structuren meer zijn, tenzij de nieuwe structuren die we zelf moeten scheppen. En waar ze er wel nog zijn, daar zullen ze niet door de verdediging maar door de aanval worden gered. We moeten durven loslaten om iets nieuws en beters te scheppen en moeten weten dat de verlossing van de schijn niets anders kan betekenen dan een terugkeer van het reële en het essentiële. De essentie komt voort uit een innerlijke gesteldheid en de omstandigheden van de moderne wereld kunnen zelfs bevorderlijk zijn voor de vorming van een dergelijke gesteldheid. Dat is precies de betekenis van *Cavalcare la Tigre* en *Fight Club*.

F. Ranson

Bronvermelding:

- DEBORD, G., *De spektakelmaatschappij*, Amsterdam, 2005.
- DOUGUINE, A., *Le prophète de l'eurasisme*, Parijs, 2006.
- EVOLA, J., *Chevaucher le tigre*, Parijs, 1982.
- EVOLA, J., *Révolte contre le monde moderne*, Lausanne, 1991.
- PALAHNIUK, C., *Fight Club*, Breda, 2007.
- ROMUALDI, A., *Julius Evola: L'homme et l'œuvre*, Puiseaux, 1985.
- ŽIŽEK, S., *Welkom in de woestijn van de werkelijkheid*, Nijmegen, 2005.

---

1) "De traditionele wereld kende het Goddelijke Koningschap. Ze kende de daad van de overgang – de Inwijding; de twee grote wegen van benadering – de heroïsche Actie en de Contemplatie; de bemiddeling – de Rite en de Trouw; de grote steun – de traditionele Wet en de Kaste; het aardse symbool: het Rijk" (Evola, p. 40).
2) "De boeddhistische verzaking is viriel en aristocratisch, gedicteerd door de kracht, niet opgelegd door de behoefte, integendeel gewild om de behoefte te boven te komen en een perfect leven te herwinnen. Het is gemakkelijk te begrijpen dat de modernen – die alleen dat leven gemengd met niet-leven kennen, waarvan de agitatie even irrationeel is als een ware 'manie'– alleen kunnen denken aan het 'niets' als ze horen spreken over verwijzingen naar de toestand van de 'Ontwaakte', van het nirvâna, van een uitdoving van de manie, gelijk aan een 'meer-dan-leven', aan een leven aan gene zijde van het leven. Voor een maniak is niet-manie (nir-vana) zeggen alleen niet-leven, niets zeggen. Daarom is het natuurlijk dat de moderne mentaliteit sedert lang de waarden van elke hoge ascese bij de 'voorbijstreefde' dingen heeft gerangschikt" (Evola, 1991, p. 158).
3) "Op dezelfde lijn wordt een ander voorbeeld ons geleverd door de Duitse mystiek die zich heeft kunnen verheffen tot metafysische hoogten die het christelijke theïsme overstijgen. Met de Plotinische aplosis en de vernietiging van de factor 'worden'of het 'samsarische' element – vernietiging door het boeddhisme gesteld als voorwaarde voor het 'Ontwaken' – komt de Entwerdung van Tauler overeen. De aristocratische opvatting van de contemplatieve ascese bevindt zich in de doctrine van Meester Eckhart. Zoals de Boeddha richt Eckhart zich op de edele mens en de 'edele ziel', waarvan de metafysische waardigheid wordt bewezen door de aanwezigheid in haar van een 'vesting', een 'licht' en een 'vuur'. Van iets dat maakt dat de godheid zelf – op een theïstische manier opgevat als een 'persoon' – uiterlijk wordt. De methode is hoofdzakelijk de onthechting – de Abgeschiedenheit: een deugd die in de ogen van Eckhart hoger is dan de liefde, de naastenliefde, de nederigheid of het medelijden. Het principe 'spirituele centraliteit' wordt bevestigd: het ware Ik is God, God is ons ware

centrum en wij zijn alleen uitwendig van ons zelf" (Evola, 1991, p.).

4) "Voor de moderne westerse mens heeft dit alles al sinds lang opgehouden te bestaan, is dit alles 'voorbijgestreefd' op de weg van de 'vrijheid'. Ook is de doorsnee mens van de moderne tijden een veranderlijke, onstabiele mens, ontdaan van elke werkelijke vorm. Het Paulinische en Faustische gezegde 'ach, twee zielen leven in mijn borst' is een optimistische bewering geworden: heel wat mensen zouden moeten toegeven – zoals een typisch personage van Herman Hesse doet – dat de zielen legio zijn" (Evola, 1982, p. 59).

5) "*Actieve onpersoonlijkheid* is de formule voor wie de 'tijger berijden' wil, als het dier oprijst om de laatste persoonlijke intimiteit te verscheuren. Niet de passieve, lijdzame onpersoonlijkheid – het 'gecollectiviseerde brein' van de communistische kudde of de losbandigheid van de aapachtige horde *beatniks*" (Romualdi, 1985, p. 129).

6) "Hoewel het in de contemplatieve ascese gaat om een hoofdzakelijk innerlijk proces, waarbij het thema van de onthechting en de directe oriëntatie naar de transcendentie op de voorgrond staat, gaat het in het tweede geval om een immanent proces bestemd om de diepste krachten van het menselijke wezen te wekken en hen ertoe te leiden om zich te overtreffen, het te doen op een manier dat in een intensiteit/grens van het leven zelf zich de top van het superleven bevrijdt. Zo is de heroïsche weg volgens de sacrale betekenis die ze dikwijls bekleedt in de traditionele oudheid van het Oosten en het Westen" (Evola, 1991, p. 160).

7) "Geldfetisjisme bereikt zijn hoogtepunt met de overgang naar zijn elektronische vorm, wanneer de laatste sporen van de materialiteit van het geld verdwenen zijn. Pas in dit stadium krijgt geld de vorm van een onverwoestbare spookachtige aanwezigheid: ik ben je 1000 dollar schuldig, en hoeveel ik ook in de vorm van papiergeld aflos, ik blijf je 1000 dollar schuldig – de schuld staat ergens in de virtuele digitale ruimte opgetekend…" (Zizek, 2005, p. 42).
"Democratie is tegenwoordig de belangrijkste politieke fetisj, de ontkenning van sociale antagonismes: in verkiezingstijd wordt de sociale hiërarchie tijdelijk opgeheven, het sociale lichaam wordt dan gereduceerd tot een zuivere massa die geteld kan worden, en ook hier wordt het antagonisme opgeschort" (Zizek, 2005, p. 84).

8) "Naarmate de noodzaak een maatschappelijke droom wordt, wordt dromen noodzakelijk. Het spektakel is de boze droom van de geketende moderne maatschappij, die uiteindelijk slechts een uitdrukking is van haar wens om te slapen. Het spektakel is de wachter over deze slaap" (Debord, 1967, 21).

9) "Daarom hebben echte zenmeesters volkomen gelijk wanneer zij de zenboodschap (de bevrijding ligt in zelfverlies, in de directe versmelting met de oorspronkelijke leegte) identiek verklaren met de hoogste militaire trouw, het direct opvolgen van orders en het nakomen van je plicht zonder rekening te houden met het Zelf en zijn belangen – wanneer zij dus stellen dat het antimilitaristische standaardcliché over soldaten die gedrild worden om het brandmerk van gedachteloze volgzaamheid te krijgen en als blinde marionetten bevelen uit te voeren, identiek is met zenverlichting" (Zizek, 2005, pp. 92-93).

10) "Spontaneïteit en de 'losse' houding waarmee men zich uitleeft in excessieve vrijheden, behoren bij hen die de middelen hebben om zich dat te veroorloven – zij die niets bezitten, hebben alleen hun discipline. Als er 'foute' lichamelijke discipline bestaat, dan is het niet collectieve training, maar eerder joggen en body-building als onderdeel van de subjectieve economie van de verwezenlijking van de innerlijke vermogens van het Zelf" (Zizek, 2005, pp. 82-83).

11) "Hun idealisme is altijd objectief. Bij hen '*valt de Atman altijd samen met de Brahman*' en ontbindt het individuele zelf zich in het niet-individuele Zelf onder een of andere vorm – de mythe van de Natie, de Kerk, de Staat, het Ras, het Rijk, de Supermens en de Traditie. Het *Numen*, het *Ding-an-Sich*, is voor de fascisten de concrete en centrale factor van hun bestaan, dat zich vereenzelvigt met de numenale essentie door het heroïsche feit. Dat is de voltooiing van het Lot, waarin het individuele zich oplost in het Absolute" (Douguine, 2006, p. 135).